

Cevizköy bilindiği kadarıyla İlk olarak ÇONGARA ismiyle kurulana kadar pek kayıtlara girmemiş fakat Osmanlı kayıtlarından bulunabildiği kadarıyla bilgileri şöyledir.



CEVİZKÖY , KIRKLARELİ iline bağlı PINARHİSAR ilçesi sınırları içindedir. İletişim muhtarlık telefonu : 0(288)6255048 muhtar Mehmet YETİŞ cep : 0(542)5611182

Osmanlı kayıtlarına göre Vize Sancağı'na Çorlu, Kırkkilise (Kırklareli), Hayrabolu, Birgos (Lüleburgaz), Saray, Pınarhisar, Silivri, Danişmend-i-Eski (Babaeski) nahiyeleri bağlıdır. Sancağın toplam 111 köyü vardır. Bu köylerden biri de Çongara Köyünün öncesinde 1600 lü yıllarda bir Kilisesi olan ve bir han yapısında yoldan geçen atlı ve yayalarca uğranılan dinlenme yeriiken 1727 li yıllarda bu hanın yanına yapılan iskanlarla Çongara köyü adını alarak Kırkkilise (Kırklareli) ye bağlı bir köy olmuştur.

XVIII. asırda Başbakanlık Arşivi iskan defterlerine göre 1719 ile 1752 yılları arasında Trakya'da üç sancak vardı.

1. Gelibolu Sancağı
2. Paşa Sancağı (Edirne)
3. Vize Sancağı

Bunlardan Vize Sancağı'na tabi kazalar şunlardı;

- Silivri
- EreğliÇorlu
- Birgos (Lüleburgaz)
- Baba-i Atik (Babaeski)
- Hayrabolu
- Kırkkilise (Kırklareli)
- Pınarhisar
- Saray

ÇONGARA köyünde Bulgar halkı yanında Yörük halkı da iskan olmuş, böylece Kırım Hanlığı yönetiminde etraf köylere usta işleri yapmışlardır.

Özellikle Kırkkilise kazasına bir hayli yörük iskan edilmişti. Trakya'ya yapılan 190 iskandan %40'ı Kırkkilise'ye aitti. Mesela Kocahıdır, Karakaş, Karacaibrahim, isimli boybeylerine sahip olan bu yörük cemaatleri daha sonra bu şehirde kendi isimleri ile anılan mahallelerin temelini atmış oldular. Yine Kırkkilise'de ismi ilk akla gelen yörük köyleri, Armağan, Asılbeyli, İnece, Ahmet'çe vb.dir. Giray Hanlığı zamanı ve Kırım'ın elden çıktığı 1783 tarihine, hatta biraz daha geç tarihlere kadar Giraylar'ın Trakya'da ikametleri devam etti. III. Devlet Giray ikinci defa getirildiği Kırım Hanlığı görevinden ayrıldıktan (1777) sonra Vize Sancağı'nın Saray kazasındaki çiftliğine gelerek burada ikamet etti ve dört sene sonra da bu kazada vefat etti (1781). Aynı şekilde III. Selim Giray üçüncü defa getirildiği Kırım Hanlığı tahtından ayrıldığında (1781) yine aynı Saray kazasındaki çiftliğine çekildi. Beş sene daha yaşadıktan sonra bu çiftlikte vefat etti (Ağustos 1786). Kırım elden çıktıktan sonra Osmanlı Devleti burasını geri almak için yine Kırım hanlarından faydalanma yoluna gitti.

1788'de Kırım'ın Koban tarafından işgaline karar verildiğinde, bu yörede bulunan Tatarları Kırım'a ve Ruslar üzerine taarruz ettirmek için Vize Sancağında oturmakta olan Kırım hanzadelerinden Şehbaz Giray, Koban hanı tayin edildi. Buraya gelen Şehbaz Giray, Kırım şehzadeleri ile mirzalarını daraltıp her birinin ayrı bir tarafa çekilmesine sebep oldu. Bundan dolayı hakkında yapılan tahkikatın sabit olması üzerine hanlıktan azlolarak yerine Özi'ye imdad etmek şartıyla Vize Sancağında ikamete memur edilen Baht Giray, Koban Han tayin edildi Şubat 1789. Bu tarihlerden sonra Osmanlı Devleti'nin Kırım'la bir ilişkisi kalmadığı için Vize'deki Kırım Girayları'na da bir iş düşmedi. Ancak soyu yine Vize'nin Çakıllı köyü ve Tekirdağ'a bağlı Saray kazasında yaşayışlarına devam ettiler. Bu gün bu ailenin nesli bu iki yerleşim yerimizde ekserisi çiftçi olmak üzere yaşayışlarına devam etmektedirler.

XVIII. asır, göç olayları ve siyasi olaylar Trakya'da çalkantılı bir yaşam oluşmasına neden olmuştur. XIX. asır, diğer asırlara nazaran Trakya için pek parlak geçmemiştir denilebilir. Asrın sonunda vuku bulan bir Rus işgali Trakya'yı olumsuz bir şekilde etkilemiştir. Osmanlı Devleti'nde 1831 yılında yapılan ilk nüfus sayımından sonra sancak sayısında bir eksilme olmuş ve bu sayı 11 den 6 ya düşmüştür. Bu altı sancak;

- Silistre (Paşa Sancağı)
- Niğbolu
- Vidin
- Çirmen
- Vize
- Kırkkilise'den ibarettir.

Burada dikkati çeken husus vuku bulan yörük göçleriyle Kırkkilise'nin sancak haline gelişi ve Vize Sancağı'ndan ayrılışıdır. 1880'de "**Muhtasar Coğrafya Risalesi**" adlı ders kitabını yazan Selim Sabit Efendi'ye göre Vize Sancağı Silistre Eyaleti'ne bağlı idi. Bu sırada "

eyaleti mümtaze

"olan Bulgaristan'ın durumu büyük bir değişiklik gösterdi.

Vize 1877-1878 Osmanlı Rus savaşı sonunda elimizden çıktı. Fakat 13 Temmuz 1878'de imzalanan Berlin Antlaşmasına göre yine Osmanlı Devletine geri verildi. Osmanlı Devleti'nin İtalya ile Kuzey Afrika sahillerinde savaşa tutuşmasını fırsat bilen Balkan ülkeleri, 8.9.1912'de bize savaş ilan ettiler. Ancak bu büyük olayın tek sebebi yoktur. Bunun yanında Rusya'nın Balkanlar'da Slav birliği politikası izlemesi ve buna bağlı olarak bu bölgede Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ile Osmanlı Devleti'nin varlığını istememesi de önemli bir sebeptir.

Yine bizim dahili hatalarımız da Balkan ülkelerine savaş açma cesaretini vermiştir. Mesela, Balkan ülkelerinin kendi aralarında imzaladıkları 9 gizli antlaşmadan Osmanlı Hariciyesi'nin haberi olmamış ve devlet buna karşı gerekli önlemleri alamamıştır. Buna bağlı olarak bu sırada Balkan ülkelerine duyulan güven sebebi ile yetişkin, muharip ve savaş deneyimine sahip 120 tabur asker terhis edilmiş, bu hata da fırsat kollayan Balkan ülkelerine cesaret vermiştir.

Bu savaşlar esnasında Çongara köyünde olan mücadelede Bulgar çeteleri olan askerler Türk askerlerini pusuya düşürerek 85 askeri şehit etmişlerdir. Sonuçta iki safhada cereyan eden Balkan Savaşları'nın birinci kısmı tam bir felaket olmuş, 30.5.1913'te imzalanan Londra Antlaşması ile Osmanlı Devleti, Adriyatik sahillerinden Midye (Kıyıköy)-Enez hattına çekilmek zorunda kalmıştır. Londra Antlaşması, Osmanlı'nın son zamanlarda imzaladığı tarihin en ağır, en acı ve en utanç verici sözleşmelerinden birisi olmuştur. Bu anlaşma ile 167.312 kilometrekare toprak kaybedilmiş, 6.582.000 Türk nüfusu yâd ellere terk edilmiştir. Hepsi de bin bir zahmetle alınan 7 eyalet (Selanik, Manastır, Kovası, İşkodra, Yanya, Girit ve Ege Adaları), 33 vilayet, 158 ilçe maalesef Balkan ülkelerine bırakılmıştır. II. Balkan Savaşı, 29.6.1913'te Makedonya pastasından istediği dilimi alamayan Bulgaristan'ın başlattığı bir savaş oldu.

Bu devlet bir ay zarfında Romanya, Sırbistan ve Yunanistan'a karşı arka arkaya seri yenilgiler alınca bize de bir fırsat doğdu. Osmanlı'nın orduları ileri harekâta geçerek günde 80 km'lik bir yürüyüş sonucu 21.7.1913'te Lüleburgaz ve Vize'yi, 22.7.1913'te de Edirne ve Kırklareli'ni geri aldı. İkinci safha (29.6./29.9.1913) kayıplarımızı azalttığımız ve yüzümüzün biraz güldüğü bir dönem oldu. 29.9.1913'te Bulgaristan ile imzaladığımız İstanbul Antlaşması sonucu olarak Edirne ve Kırklareli'nin alınması kesinlik kazandı.

Bunun yanında Kırklareliler, II. Bakan Savaşı sonunda Edirne ile beraber bölgelerinin Londra Antlaşması hükümlerine göre tekrar Bulgaristan'a verilmesi baskılarına karşı direnmişler ve bu amaçla 22.8.1913'te şehir merkezinde bir miting düzenleyerek bu haksız durumu ellerinden geldiğince protesto etmişlerdir. Bu miting sonunda IV. Kolordu Kumandanı Korgeneral Ahmed Abuk Paşa'nın gözlerini yaşartan sahneler yaşanmıştır.

Balkan Savaşları'nın Kırklareli Vilayeti için de büyük bir önemi vardır. Makedonya dağlarında, Edirne tabyalarında ve Arnavutluk sahillerinde cereyan eden savaşların yanında bu vilayetimizde de korkunç savaşlar olmuştur. 18.10.1912'de Tırnova hudut karakollarında başlayan öncü savaşları Kırklareli tabyalarında devam etmiş, taksit gereği buradan geri çekiliş

yapılmış ve Lüleburgaz tren istasyonu ile Soğucakdere (Vize) arasındaki 45 km'lik hatta korkunç bir 6 gün savaşı yaşanmıştır.

Başkumandan Nazım Paşa'nın emriyle ordumuz Çatalca'ya çekilince bu vilayetimizin arazisi Bulgaristan'ın eline düşmüş ve 8.5 ay süren bir Bulgar mezalimi kendini göstermiştir. Balkan Savaşları'nda, Edirne'nin Şükrü Paşa'nın komutasında 5 ay süren şanlı müdafaası da büyük bir olaydır. Balkan savaşları süresince Trakya savaş alanı içerisinde kaldı ve epey zarar gördü. Vize 24 Nisan 1920'de ilan edilen San-Remo Konferansı kararlarına göre Yunanistan'a bırakıldı. Bu kararı protesto eden Trakya Paşaeli Müdafa-i Hukuk Cemiyeti bu konuda büyük gayretler gösterdi. Cemiyet bu konu ile ilgili olarak Vize'de de bir şube açtı. Yunanistan ilgili Konferans kararına göre 20 Temmuz 1920'de Trakya hareketini başlattı. Arka arkaya yaptığı savaşların verdiği yorgunlukla Trakya'da görevli I. Kolordu bu devletin taarruzlarına fazla dayanamadı ve Bulgaristan'a çekilmeyi uygun gördü.

Bu yüzden Trakya Yunan işgaline maruz kaldı. Yaklaşık 2.5 yıl süren bu işgal döneminde Trakya çok sıkıntı çekti ve zulüm gördüler. Bu işgal dönemi 11 Ekim 1922'de imzalanan Mudanya Mütakeresi ile sona erdi. Mütakereye göre Doğu Trakya Bölgesi İtalyan yönetimine bırakılacaktı. Yine müttefiklerin kararı gereği İtalyanlar Ekim 1922'de Trakya'ya girecekler ve bir gün sonra da Yunanlılar Trakya'yı terk edeceklerdi. Ekim 1922'de Yunanlılar Trakya'yı tamamen İtalyan kuvvetlerine teslim ettiler. Antlaşma gereği Trakya 1 Kasım 1922'de Türk Jandarmasına teslim edildi. Bu tarihle beraber; Türk orduları bir daha çıkmamak üzere Trakya'daydılar. Congara köyü yeni Türk Cumhuriyetinin Kurulmasıyla yeni bir isim olarak köy arazisindeki Cevizlerinin çokluğu ile CEVİZKÖY ismi uygun görülmüş olup bundan sonra kayıtlarda CEVİZKÖY olarak yazılmış ve anılmıştır.

Bu bölümdeki bilgiler, **Prof. Dr. Hüseyin SALMAN**'ın araştırmaları sonucu yapılan yayınlardan derlenmiştir